

Більш проблемним є той момент, що працівник, який виконуватиме функції з оприлюднення інформації та/або документів в електронній системі закупівель, повинен мати оформлений, чинний, іменний та прив'язаний до підприємства кваліфікований електронний підпис.

Підводячи підсумки, зазначимо, що організація та проведення публічних закупівель є складним і відповідальним процесом, який згідно з законодавством покладається на уповноважену особу. Така особа повинна мати відповідну кваліфікацію, досвід і підтверджені знання у сфері закупівель. Її функції охоплюють не лише безпосереднє проведення закупівель, а й документальне супроводження, контроль відповідності дій законодавству та взаємодію з іншими працівниками Замовника. У разі її тимчасової відсутності обов'язки мають бути належним чином передані іншому підготовленому працівнику, що потребує заздалегідь організованої системи заміщення та юридичного оформлення.

Список використаних джерел

1. Про публічні закупівлі: закон України від 25.12.2015 № 922-VIII; станом на 19 вересня 2024р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>.

2. Про адміністративні правопорушення: Кодекс України від 07.12.1984 № 8073-X; станом на 13 березня 2025р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

Чебан Ю. Ю.,

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв

ФОП В ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЛЯХ: РОЛЬ ТА РИЗИКИ

Фізичні особи-підприємці (далі за текстом – ФОП) відіграють важливу роль у системі публічних закупівель, зокрема в частині забезпечення конкуренції, розвитку малого бізнесу та оптимізації бюджетних витрат. Закон України «Про публічні закупівлі» не містить обмежень щодо участі ФОП у публічних закупівлях, що створює рівні умови доступу до державного замовлення для учасників та потенційних учасників [1].

Разом з тим, як би не здавалося дивним, ФОП мають іноді суттєві переваги над іншими потенційними учасниками. Основні з них ми можемо зазначити такі:

- гнучкість реагування на потреби та можливість швидкого постачання;
- широкий спектр товарів і послуг, не зважаючи на досить часту наявність вузької спеціалізації;

- ФОП, як правило, знаходяться на спрощеній системі оподаткування, що сприяє простій податковій моделі податкових розрахунків з ФОП, як з постачальником у закупівлях [2];

- ФОП найкраще може забезпечити оперативну логістику та локально зручну присутність; ФОП оптимально може забезпечити оперативність рішень; відсутність конкуренції в певних сферах, наприклад 3D-друк, ремонт техніки, послуги виробництва деталей тощо.

Отже, можемо визначити вагому роль ФОП у публічних закупівлях за такими напрямками:

- забезпечення конкуренції: ФОП, особливо в деяких регіонах, є активними учасниками закупівель невеликого обсягу, що сприяє уникненню монополізації державних контрактів та забезпечує постачання товарів, робіт і послуг;

- гнучкість і оперативність: завдяки простішій структурі управління та обліку ФОП можуть швидко реагувати на потреби замовників, надаючи товари або послуги з меншими адміністративними витратами та витратами часу;

- доступ до ринку державних замовлень для мікробізнесу: публічні закупівлі відкривають нові можливості для самозайнятих осіб і підприємців-початківців, дозволяючи їм розширювати клієнтську базу за рахунок держави та забезпечувати потреби держави;

- сприяння регіональному розвитку: ФОП, які працюють на місцях, часто залучаються до виконання замовлень місцевих органів влади, що стимулює економічну активність на рівні громад.

Основні ризики співпраці з ФОП у публічних закупівель можемо зазначити наступні:

- більшість ФОП не мають власних виробничих потужностей, тому мають або брати їх в оренду, або працювати із субпідрядниками, що впливає іноді на якість та (або) на строки виконання договору;

- більшість ФОП мають обмежені кадрові ресурси;

- багато ФОП є новоствореними, без позитивної історії та досвіду;

- ризик невиконання договорів через невідповідності в обліковій та організаційній документації;

- ризик підписання договору з ФОП, який не має право надавати послуги, що вимагає необхідність додаткового контролю та перевірки ФОП;

- ризик відсутності необхідних для виконання договору КВЕД у ФОП, що також вимагає додаткового контролю та перевірки [3] тощо.

- обмежена відповідальність ФОП порівняно з юридичними особами;

- ризик формального статусу: деякі ФОП створюються виключно для участі в окремих тендерах, не маючи реального досвіду чи матеріально-технічної бази;

- низька операційна стійкість: ФОП часто працюють без офісу, складу або персоналу, що ускладнює координацію дій при виконанні договорів тощо.

До механізмів зниження ризиків можна віднести:

- перевірку історії діяльності ФОП через відкриті реєстри;
- вимогу підтверджувальних документів щодо досвіду, технічної спроможності та матеріального забезпечення;
- ретельне формулювання умов договору та штрафних санкцій; застосування банківських гарантій;
- моніторинг виконання договору в реальному часі тощо.

Отже, співпраця з ФОП у публічних закупівлях має свої переваги, проте супроводжується специфічними ризиками, які потребують належної управлінської та юридичної уваги з боку Замовників.

ФОП виступають як активні суб'єкти публічних закупівель. Не зважаючи на доволі значний перелік ризиків, роль ФОП у публічних закупівлях залишається вагомим, тому за ефективного контролю та перевірки таких учасників Замовники можуть отримати своєчасно якісні товари, роботи і послуги, дотримуючись всіх принципів публічних закупівель, забезпечуючи ефективність та доброчесну конкурентність закупівель.

Список використаних джерел

1. Про публічні закупівлі: закон України від 25.12.2015 № 922-VIII; станом на 19 вересня 2024р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>.
2. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI; станом на 3 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
3. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV : станом на 3 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.